Opstelten: uitspraak rechter geldt niet voor Europese instelling

Volgens de rechter schendt een organisatie in Rijswijk de rechtsorde. Nee, zegt de minister, zij geniet immuniteit.

Door: Willem Feenstra26 februari 2015, 06:26
63
Artikel bewaren Artikel bewaren
61 + 0 + 2 = 63
Minister Ivo Opstelten van Veiligheid en Justitie.© ANP

Minister Ivo Opstelten van Justitie heeft een uitspraak van het gerechtshof in Den Haag naar de prullenmand verwezen. In het vonnis staat dat de Europese Octrooi Organisatie (EOO) de fundamentele beginselen van een open en democratische rechtsstaat schendt. Volgens Opstelten geniet de Europese organisatie echter immuniteit.

Bij de EOO speelt al jaren een conflict tussen de leiding en een groot deel van de werknemers. Directeur Benoît Battistelli zou een schrikbewind voeren en wars zijn van tegenspraak. Hij erkent vakbonden niet en weigert met hen in gesprek te gaan.

Maatregelen

Om georganiseerd verzet tegen te gaan, heeft de leiding van de organisatie het mailverkeer tussen de bonden en hun leden geblokkeerd

De Europese octrooiorganisatie heeft als taak octrooiaanvragers door middel van één verzoek in een groot aantal Europese landen octrooi te verlenen. De vestiging in Rijswijk is met 2.700 medewerkers na München de grootste. Om georganiseerd verzet tegen te gaan, heeft de leiding van de organisatie het mailverkeer tussen de bonden en hun leden geblokkeerd. Het stakingsrecht is ingeperkt en medewerkers die hun onenigheid uiten worden met tuchtmaatregelen en ontslag bedreigd. Ook zijn de vakbonden niet welkom aan de onderhandelingstafel.

Die maatregelen zijn in strijd met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM), oordeelde het gerechtshof in Den Haag vorige week. 'Het gaat in deze zaak immers om de rechten van vakbonden op het voeren van collectieve actie en collectieve onderhandelingen, dat wil zeggen om rechten die behoren tot de fundamentele beginselen van een open en democratische rechtsstaat.'

Het hof gebood het octrooibureau de omstreden maatregelen terug te draaien. In een intern communiqué liet Battistelli al weten zich daar niet aan te houden. Volgens hem is het octrooibureau als internationale organisatie autonoom op personeelsgebied. De interne regels zouden een eigen rechtsorde vormen waarin een nationale rechter zich niet mag mengen.

Onschendbaarheid

Dat betekent dat deze gebouwen niet betreden mogen worden noch dat handhavend kan worden opgetreden door Nederlandse autoriteiten, althans zonder toestemming van de President van de EOO

Ivo Opstelten, minister van Veiligheid en Justitie

Het gerechtshof onderkent dat het octrooibureau een internationale organisatie is die aanspraak maakt op immuniteit, maar 'deze autonomie gaat in ieder geval niet zover dat EOO algemeen in Europa erkende grondrechten zou mogen schenden zonder dat partijen als de vakbonden daartegen een effectief rechtsmiddel zouden kunnen instellen'.

Daar denkt Opstelten anders over. Volgens hem genieten de kantoorruimten van de octrooiorganisatie in alle aangesloten verdragsstaten onschendbaarheid. 'Dat betekent dat deze gebouwen niet betreden mogen worden noch dat handhavend kan worden opgetreden door Nederlandse autoriteiten, althans zonder toestemming van de President van de EOO.' Hij heeft de gerechtsdeurwaarder bevolen de executies in het vonnis niet ten uitvoer te brengen.

Immuniteit boven mensenrechten

Opstelten beroept zich op een wet uit de jaren zeventig. Die moet dynamisch worden toegepast, maar hij neemt een erg conservatief standpunt in

Cedric Ryngaert, hoogleraar internationaal recht in Utrecht

Volgens Buitenlandse Zaken zijn de verdragen waaraan Nederland in relatie tot de EOO gehouden is duidelijk: in Nederland kunnen geen executiemaatregelen worden genomen jegens de octrooiorganisatie. 'Met het bevel beoogt het kabinet dus niet om partij te kiezen in het onderliggende geschil', aldus een woordvoerder. 'Het is gedaan om de verdragsrechtelijke verplichtingen van Nederland na te komen. Over het onderliggende geschil doen wij publiekelijk geen uitspraken. Dat laat onverlet dat de situatie onze aandacht en die van andere lidstaten heeft.'

Volgens deskundigen staat Opsteltens houding op gespannen voet met de rechtsstaat en verkiest hij immuniteit boven mensenrechten. 'Juridisch zal hij misschien in zijn recht staan, maar gelet op het constitutionele systeem komt dit heel vreemd over', aldus staatsrechtgeleerde en senator Hans Engels. 'Het is bijzonder dat dit soort bevoegdheden bij een minister liggen. En dat bedoel ik niet in positieve zin.'

Cedric Ryngaert, hoogleraar internationaal recht in Utrecht, noemt het bevel van Opstelten uitzonderlijk. 'Eigenlijk holt hij de macht van de rechter uit. Internationale organisaties gaan zich zo nog meer boven de wet stellen, terwijl dat nu al een probleem is. Opstelten beroept zich op een wet uit de jaren zeventig. Die moet dynamisch worden toegepast, maar hij neemt een erg conservatief standpunt in.